

âld Barradiel

Oudheidkundige Vereniging Barradeel
Jaargang 6 | januari 2008

FAN EIGEN HIEM

Een nieuw jaar! Wij beginnen aan de 6de jaargang van deze periodiek, want de eerste nieuwsbrief verscheen in oktober 2003. In de loop van die zes jaren is de periodiek aangepast, verbeterd en bestaat het soms ook uit meer dan één pagina. Het decembernummer bestond uit drie A-4 bladen (6 kantjes). Het bestuur vond dat daar alle reden toe was een 'extra dik' nummer uit te geven. Deze keer moet u het helaas doen met één A-4. Dat is niet om dat er geen leuke artikelen zijn te melden, maar het heeft te maken met de kostenpost. Deze keer het vervolg van het verhaal van Doeke Klazes Oosterbaan en noch wat andere 'snypsnaren' uit de geschiedenis van de oude gemeente Barradeel.

BESTUURLIJK

Geweldig was de belangstelling op 11 januari jl. in de Boppeslach in Minnertsgea voor het reisverslag van Joop Jukema over zijn reis naar Mongolië. Ruim 90 belangstellenden kon ik welkom heten. Het was weer een echte 'boppeslach' voor de vereniging. Op 8 februari a.s. zal burgemeester Bearn Bilker van de gemeente Kollumerland c.a. een lezing houden over de beruchte en excentrieke dominee Zelle die ook vele malen in de dorpen in Barradeel op de kansel heeft gestaan. Wij hopen weer op een volle zaal, want wij zorgen in ieder geval weer voor voldoende publiciteit in de media. Zo werken wij als bestuur hard aan de naamsbekendheid van de vereniging. Dit jaar is een mijlpaal voor onze verniging, want op 15 december a.s. is het 25 jaar geleden dat onze vereniging is opgericht. Hoe wij dit met u willen gedenken is nog niet bekend, maar zeker is dat wij volgend winterseizoen nog meer van ons willen laten horen.

Klaas-Evert Anderinga, voorzitter

In de Franeker Courant, die net voor de kerstdagen uitkwam, stond een artikel met de kop: Minnertsgea in vervlogen tijden komt tot leven. In het artikel werd ook onze verenging weer even voor het voetlicht gehaald en dat kan ook geen kwaad. Naar aanleiding van die publicatie zijn er bij ons bestuurslid Gerrit Bouma, een aantal reacties binnengekomen met een verrassende foto van het 'skûtsje' van Wouter Ales Hylkema.

Tot dusver was er geen afbeelding van het schip bekend, nu dus wel. Zo zie je maar weer dat een dergelijk publicatie weer herinneringen los kan maken bij mensen en hen tevens aanzet om eens in de oude schoenendoos met foto's te zoeken.

LIAUCKEMA-STATE

11 januari 1938

Vanmorgen was er in de buurt van Liaukemastate in Sexbierum zeer veel belangstelling.

Arjen Nieuwhof, een inwoner van Pietersbierum, die de laatste tijd veel studie heeft gemaakt van wichelroedes, stelde een onderzoek in naar de onderaardse gangen die er volgens overlevering zouden liggen tussen de oude state en de Hervormde kerk van Sexbierum en het zgn. Kastieltsje, de plaats waar vroeger het slot van Adelen heeft gestaan. De uitslag was positief. Morgen komen we op deze onderzoekingen terug.

12 januari 1938

De heer Nieuwhof verklaarde: 'Hier is vorig jaar een Amerikaan geweest die mij met de wichelroede op gleeed heeft geholpen. Ik heb vanmorgen de gang teruggevonden. Zij loopt recht op de kerk aan en loopt door tot de kerkvoogdenbank in de kerk'. De wichelroede had uitgewezen dat de gang ongeveer 12 voet onder de gracht van Liaukemastate lag.

Hier was een plank overheen gelegd vanwaar een roede de grond in werd gedreven. Op de geschatte diepte stakte de roede even om daarna de grond in te vliegen alsof alle weestand was verdwenen. Er wordt overwogen het onderzoek met graven voort te zetten.

Arjen Nieuwhof

In de collectie van Tresoor bevindt zich een uitgebreid archief van Liaukemastate (toegang 311)

HET BOERENLEVEN OP DE 'NOORDERHOEVE' VAN 1901 TOT 1921

Een vervolg uit het plakboek van Doeke Klazes Oosterbaan. [Aan de schrijfstijl is niets veranderd. Red.]

De Graanteelt

De granen bestonden voor het grootste deel uit wintertarwe. Dan was er alle jaren een perceel wintergerst, deze was reeds vroeg rijp en dan kon alvast met de oogst worden begonnen. Dit gewas was bovendien zeer geschikt als dekvrucht voor rode klaver. Hiervan werd alle jaren een perceel verbouwd als voedsel voor de paarden, daarvoor diende ook een

zekere oppervlakte haver, die weer wat later aan kwam dan de wintertarwe. Zodoende kwam er enige spreiding in de oogst. Zomertarwe en zomergerst werden praktisch alleen verbouwd, waneer de wintertarwe wegens omstandigheden in de herfst niet op tijd kon worden gezaaid of was uitgevroren. Een heel enkele keer werd eens een gokje gewaagd met kanariezaad. Het verreweg meest verbouwde tarwe was toen de Wilhelminatarwe. Bij de haver herinner ik me de rassen: Zege, Strübe en Gouden Regen. De zaadgewassen werden toen reeds meest met de machine gezaaid en dan in loondienst. Wintertarwe werd al tegen steenbrand ontsmet. Het werd daartoe in de schuur op de dorsvloer uitgestort, met een oplossing van het middel overgoten en een paar maal goed doorgeschept. Na een dag drogen kon het dan weer worden opgezakt. De graanoogst werd volledig in de schuur opgestapeld en in de winter gedorst met een breedstrodorsmaschine. Deze werd aangedreven door een rosmole waarvoor twee paarden waren gespannen. Alleen de wintergerst in de voorherfst wel eens gedorst door er in het dorshuis de paarden in te laten lopen.

Wanmolen met de hand aangedreven

Het kaf werd verwijderd door een wanmolen. Dat van de tarwe diende als voedsel voor de paarden, veeal gemengd met melasse. Granen en zaden werden na verkoop afgeleverd door ze te rijden naar het in de vaart gelegen beurtschip. Het zelf niet te gebruiken stro werd

in dikke schoven gebonden en door een strohandelaar uit Franeker met wagens afgehaald.

100 JAAR GELDEN

Aanbesteding voor het bouwen van eene Herberg met staling, doorreed enz. Te Wijnaldum liggen het bestek en de voorwaarden met tekening van Vrijdag 28 februari af ter inzage bij den besteder T. Hoogterp aldaar.

Sexbierum, 28 februari 1908, A. Lettinga Az., architect.

Wierda, Firdgum, vraagt 12 mei een vasten arbeider, die best kan melken en met bouwboerswerk bekend is. (Liefst klein gezin).

Bron: Leeuwarder Courant

AANWINSTEN:

Van ons lid, de heer De Boer uit Opeinde, ontvingen we voor het verengingsarchief kopieën van twee schriften waarin de timmerlieden Auke Roelofs en Auke Aukes Lettinga uit Pietersbierum. Het betreft een register van 1842-1899 waarin zij het maken van doodkisten in bij hielden. De prijzen varieerden van fl. 2,00 – fl. 30,00. De namen van de overleden personen waarvoor de kist bestemd was staan er bij. Verder o.a. nog een 'ode' aan de bewoners van Liauckema-state en een publicatie van W.F. Faber (Pietersbierum) over het school-examen in de 18de eeuw. Daarnaast hebben we nog foto's en andere documenten ontvangen om er kopieën van te maken. Hartelijk dank voor uw bijdrage. We zullen er gebruik van maken voor publicatie in Ald Barradiel. Heeft u zelf nog documenten of foto's die een relatie hebben met de geschiedenis van de oude gemeente Barradeel en haar bewoners? Gooi het niet weg!

LEDENIEUWS:

Aanmelding

- J. De Vries, Cammingastraat 12, 8802 ZL Franeker

Adreswijziging

- T. Bergmans-Miedema, Bjirmenstrjitte 36, 8855 GB Sexbierum

Beëindiging

- S. Okkinga, Sexbierum

Foto: Ter gelegenheid van het 40-jarig huwelijk van Auke Auker Lettinga en Dirkje de Jong uit Pietersbierum, werd de foto gemaakt. Staande vlnr: Gerlof A. Miedema, Auke Klases de Boer, IJnse de Boer, Klaas Sjoerds de Boer. Zittend vlnr: Johanna Miedema-Hoogland (vrouw van Gerlof Miedema), Dirkje Dirks Lettinga-de Jong, Auke Aukes Lettinge, Sjoerd Klases de Boer en Trijntje (Nynke) de Boer-Schuiling (vrouw van Klaas de Boer). De foto is gemaakt op 16 juni 1919 achter de woning van de familie op de terp.

VERWARMING IN DE KERK OOSTERBIERUM

In het laatst van de 16de eeuw schijnt men het gebruik van stoven nog niet gekend te hebben. Men legde dan wel hooi, stro of matten voor verwarming in de banken. Ze waren er wel in het midden van de 17de eeuw. Toen zorgde de koster voor stoven in de "Heeren en Vrouwenbanken". Burgervrouwen droegen zelf haar helder geschuurde kerkstoof met koperen hengel naar de kerk. Sommigen lieten deze door hun bedienden brengen. Turfleveringen zijn er vanaf 1650 geregeld voor de school en voor de 'puistertreder', die hiermee gedeeltelijk in natura werd betaald. De stookhut, waar de bagelaar in werd doorgebrand zit in de zuidoosthoek van de consistorie. Deze is nu weggetimmerd achter de bekleding. Velen zullen zich nog wel de scherpe rooklucht herinneren, die er in de consistorie hing tijdens de uitleenuren van de bibliotheek van de Jongelingsvereniging op zondag tussen 11 en 12 uur. De koster was dan bezig de turf, die gebruikt moesten worden voor de stoven in de middagdienst, zover door te branden tot deze rookloos waren.

Wijlen Jelle Cramer, Oosterbierum

Colofon

Ledenadministratie	: Gerrit Bouma (secretaris)
Correspondentieadres	: Reiddomp 17, 9101 HJ DOKKUM
Telefoon	: 0519-240914
Email	: gghbouma@hetnet.nl
Website	: www.oudbarradeel.nl
Bankrekening RABO	: 32.55.38.271
Kamer van Koophandel	: 4000368